Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
LAILA MEDINA
prednesené 4. decembra 2025 [1]

Vec C-528/24 [Boothnesse] [i]

LQ,
NT,
RM
za účasti:
Minister for Justice and Equality

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej – Hlava VII tretej časti – Odovzdanie osoby do Spojeného kráľovstva na účely trestného stíhania – Článok 604 písm. c) a článok 625 – Možné stíhanie za iné trestné činy – Zásada špeciality – Pojem ‚iný trestný čin… ako… ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná‘ – Pohŕdanie súdom – Pohŕdanie v občianskoprávnom konaní – Odňatie slobody na šesť mesiacov – Pozbavenie slobody – Autonómny pojem – Možnosť odvolávať sa na zásadu špeciality na súde – Charta základných práv Európskej únie – Články 6 a 47 a článok 49 ods. 1 – Účinná súdna ochrana – Zásada zákonnosti a predvídateľnosti trestov – Dodatočné záruky, ktoré musí poskytnúť vydávajúci štát“

I. Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu Dohody o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej [2] (ďalej len „dohoda o obchode a spolupráci“) v spojení s článkami 47, 48 a 49 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2. Zásada špeciality [3], základná právna záruka pri vydávaní a odovzdávaní, je stanovená v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci, ktorý stanovuje, že odovzdaná osoba sa s výnimkou určitých prípadov nemôže trestne stíhať, odsúdiť alebo inak pozbaviť slobody pre iný trestný čin spáchaný pred odovzdaním tejto osoby ako pre ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná.

[1] Jazyk prednesu: angličtina.

[i] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

[2] Ú. v. EÚ L 149, 2021, s. 10.

[3] Nazývaná aj špecialita, pravidlo špeciality alebo doktrína špeciality.

3. Tento návrh bol podaný v konaní o vykonaní troch zatykačov, ktoré vydal na základe dohody o obchode a spolupráci súd Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. Tieto zatykače požadujú odovzdanie troch osôb, LQ, NT a RM, do Spojeného kráľovstva, na účely stíhania za trestné činy súvisiace s podvodom. Tieto osoby namietajú proti svojmu odovzdaniu s odôvodnením, že by bolo v rozpore so zásadou špeciality upravenou v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci, keďže by si museli odpykať šesťmesačný trest odňatia slobody za pohŕdanie súdom v občianskoprávnom konaní v dôsledku porušenia príkazov na obmedzenie nakladania s majetkom vydaných súdom Spojeného kráľovstva. Keďže pohŕdanie súdom v občianskoprávnom konaní nie je v Spojenom kráľovstve trestným činom, nie je zahrnuté v zatykači na účely odovzdania.

4. Za týchto okolností vec vyvoláva otázku výkladu ustanovení hlavy VII tretej časti dohody o obchode a spolupráci a najmä jej článku 625 ods. 2, keď zákon štátu žiadajúceho o odovzdanie („vydávajúci štát“) nepovažuje konanie, v dôsledku ktorého došlo k odňatiu slobody, za trestný čin. Súdny dvor má rozhodnúť o výklade pojmu „iný trestný čin… ako… ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná“.

5. Prejednávaná vec kladie osobitný dôraz na otázku, či by sa zásada špeciality mala považovať za vymáhateľné právo jednotlivca, a nie za medzivládne pravidlo uplatňované medzi štátmi. [4]

II. Právny rámec

A. Dohoda o obchode a spolupráci

6. Článok 4 dohody o obchode a spolupráci, nazvaný „Medzinárodné právo verejné“, v odseku 1 stanovuje:

„Ustanovenia tejto dohody a akejkoľvek doplnkovej dohody sa vykladajú v dobrej viere v súlade s ich zvyčajným významom v daných súvislostiach a vzhľadom na predmet a účel dohody v súlade s obyčajovými pravidlami výkladu medzinárodného práva verejného vrátane tých, ktoré sú kodifikované vo Viedenskom dohovore o zmluvnom práve uzavretom vo Viedni 23. mája 1969 [(ďalej len ‚Viedenský dohovor‘) [5]].“

7. Článok 524 dohody o obchode a spolupráci, nazvaný „Ochrana ľudských práv a základných slobôd“, stanovuje:

„1. Spolupráca stanovená v tejto časti je založená na dlhodobom dodržiavaní demokracie, právneho štátu a ochrany základných práv a slobôd jednotlivcov zmluvnými stranami a členskými štátmi vrátane tých práv a slobôd, ktoré sú uvedené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv [prijatej Valným zhromaždením OSN 10. decembra 1948] a v [Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDĽP) [6]], ako aj na dôležitosti dodržiavania práv a slobôd uvedených v uvedenom dohovore na vnútroštátnej úrovni.

[4] Pozri v tomto zmysle TINSLEY, A.: Specialty: Arresting an elusive „right“ in European extradition law. In: *New Journal of European Criminal Law*. 2020, roč. 12, č. 1, s. 23 – 35. https://doi.org/10.1177/2032284420976994.

[5] Podpísaný vo Viedni 23. mája 1969 (*Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov*, zv. 1155, s. 331).

[6] Podpísaný v Ríme 4. novembra 1950.

2. Žiadne ustanovenie v tejto časti nemení povinnosť dodržiavať základné práva a právne zásady, ako sú vyjadrené najmä v [EDĽP] a v prípade [Európskej únie] a jej členských štátov v [Charte].“

8. Odseky 1 a 2 článku 599 dohody o obchode a spolupráci, nazvaného „Rozsah pôsobnosti“, stanovujú:

„1. Zatýkací rozkaz sa môže vydať za skutky, ktoré môžu byť potrestané podľa práva vydávajúceho štátu trestom odňatia slobody alebo ochranným opatrením, ktorých horná hranica je najmenej 12 mesiacov, alebo, ak bol vynesený rozsudok alebo uložené ochranné opatrenie, za tresty alebo ochranné opatrenia s minimálnou dĺžkou štyri mesiace.

2. Bez toho, aby boli dotknuté odseky 3 a 4, odovzdanie podlieha podmienke, aby skutky, pre ktoré bol vydaný zatýkací rozkaz, boli trestným činom podľa právnych predpisov vykonávajúceho štátu bez ohľadu na prvky, ktoré ho tvoria, alebo spôsob jeho opísania.“

9. Článok 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci stanovuje:

„Vykonanie zatýkacieho rozkazu vykonávajúcim justičným orgánom môže podliehať týmto zárukám:

…

c) ak sú závažné dôvody domnievať sa, že existuje skutočné riziko v súvislosti s ochranou základných ľudských práv vyžiadanej osoby, vykonávajúci justičný orgán môže podľa potreby pred tým, ako rozhodne o vykonaní zatýkacieho rozkazu, požadovať ďalšie záruky, pokiaľ ide o zaobchádzanie s vyžiadanou osobou po jej odovzdaní.“

10. Článok 611 dohody o obchode a spolupráci stanovuje:

„1. Ak zatknutá osoba uvedie, že s odovzdaním súhlasí, tento súhlas a prípadne jej vyhlásenie, že sa výslovne vzdáva práva na uplatnenie zásady špeciality uvedenej v článku 625 ods. 2, sa musí predložiť vykonávajúcemu justičnému orgánu v súlade s vnútroštátnym právom vykonávajúceho štátu.

2. Každý štát prijme opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že súhlas a prípadne vzdanie sa, ako sa uvádza v odseku 1, sa získali spôsobom, ktorý preukazuje, že dotknutá osoba ich vyjadrila dobrovoľne a pri plnom uvedomení si následkov. Na tento účel má vyžiadaná osoba právo na obhajcu.

…“

11. Článok 613 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci stanovuje:

„Ak vykonávajúci justičný orgán považuje informácie, ktoré mu poskytol vydávajúci štát, za nedostatočné na to, aby mohol o odovzdaní rozhodnúť, požiada, aby mu boli urýchlene poskytnuté potrebné dodatočné informácie, najmä so zreteľom na články 597, 600 až 602, 604 a 606, a môže stanoviť lehotu na ich doručenie…“

12. Článok 625 dohody o obchode a spolupráci, nazvaný „Možnosť trestného stíhania za iné trestné činy“, stanovuje:

„1. Spojené kráľovstvo a Únia konajúca v mene ktoréhokoľvek zo svojich členských štátov môžu Osobitnému výboru pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva a justičnú spoluprácu [(ďalej len ‚Osobitný výbor‘)] oznámiť, že vo vzťahoch s inými štátmi, na ktoré sa vzťahuje rovnaké oznámenie, sa predpokladá existencia súhlasu s trestným stíhaním, odsúdením alebo so zadržaním osoby na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia za trestný čin, ktorý bol spáchaný pred odovzdaním osoby a ktorý nie je trestným činom, pre ktorý bola táto osoba odovzdaná, pokiaľ v konkrétnom prípade vykonávajúci justičný orgán vo svojom rozhodnutí o odovzdaní neuvedie inak.

2. Odovzdaná osoba sa s výnimkou prípadov uvedených v odsekoch 1 a 3 nemôže trestne stíhať, odsúdiť alebo inak pozbaviť slobody pre iný trestný čin spáchaný pred odovzdaním tejto osoby ako pre ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná.

3. Odsek 2 tohto článku sa neuplatňuje v týchto prípadoch:

…

b) za trestný čin nie je [možné] uložiť trest odňatia slobody alebo ochranné opatrenie;

…

d) osob[e] by mohol byť uložený trest alebo opatrenie, ktoré nezahŕňa pozbavenie slobody, najmä finančnému trestu alebo opatreniu, ktoré nahrádza finančný trest, aj keď by trest alebo opatrenie mohlo viesť k obmedzeniu osobnej slobody osoby;

e) osoba súhlasila s odovzdaním, zároveň, ako sa vzdala nároku na uplatnenie zásady špeciality podľa článku 611;

f) osoba sa po odovzdaní výslovne vzdala nároku na uplatnenie zásady špeciality v súvislosti s určitými trestnými činmi spáchanými pred jej odovzdaním; vzdanie sa musí vykonať pred príslušným justičným orgánom vydávajúceho štátu a musí sa zaznamenať v súlade s vnútroštátnym právom tohto štátu; vzdanie sa musí byť formulované spôsobom, z ktorého je zrejmé, že dotknutá osoba ho vyjadrila dobrovoľne a pri plnom uvedomení si následkov; na tento účel má osoba právo na obhajcu a

g) vykonávajúci justičný orgán, ktorý osobu odovzdal, udelí svoj súhlas v súlade s odsekom 4 tohto článku.

4. Žiadosť o súhlas sa predloží vykonávajúcemu justičnému orgánu spolu s informáciou uvedenou v článku 606 ods. 1 a s prekladom uvedeným v článku 606 ods. 2. Súhlas sa udelí, ak trestný čin, pre ktorý sa oň žiada, podlieha odovzdaniu v súlade s ustanoveniami tejto hlavy. Súhlas sa odmietne z dôvodov uvedených v článku 600, inak sa môže odmietnuť iba z dôvodov uvedených v článku 601 alebo v článku 602 ods. 2 a článku 603 ods. 2. Rozhodnutie sa prijme najneskôr do 30 dní od doručenia žiadosti. V prípadoch stanovených v článku 604 musí vydávajúci štát poskytnúť záruky ustanovené v uvedenom článku.“

B. Írske právo

13. Postup odovzdávania osôb podľa dohody o obchode a spolupráci je v írskom práve upravený a uplatňovaný prostredníctvom European Arrest Warrant Act 2003 (zákon o európskom zatykači z roku 2003), ktorého článok 22 stanovuje, že High Court (Vyšší súd, Írsko) musí podľa tohto odseku odmietnuť odovzdať osobu podľa tohto zákona, ak je presvedčený, že právo vydávajúceho štátu nestanovuje, že osoba, ktorá mu bola odovzdaná na základe príslušného zatykača, nie je v súvislosti s trestným činom trestne stíhaná, nie je odsúdená ani zadržaná na účely výkonu trestu alebo ochranného opatrenia a nie je ani inak obmedzená jej osobná sloboda, a osoba bude v súvislosti s trestným činnom trestne stíhaná, odsúdená alebo zadržaná na účely výkonu trestu alebo ochranného opatrenia alebo bude inak obmedzená jej osobná sloboda.

III. Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14. Proti LQ, NT a RM, odvolateľom, je vo Veľkej Británii vedené trestné konanie za podvod, ktorý údajne spáchali ako spoluvlastníci a konatelia spoločnosti. Údajné podvodné konanie podrobne opísané v zatykači spočíva v skreslení a vykonaní zbytočných (a častých) sanačných prác, za ktoré účtovali predražené sumy majiteľom nehnuteľností, prevažne starším osobám.

15. V marci 2021 vydal Reading Crown Court (Korunný súd Reading, Spojené kráľovstvo) príkazy na obmedzenie nakladania s majetkom s cieľom zabezpečiť, aby bol majetok spoločnosti a LQ, NT a RM k dispozícii ako odškodnenie pre údajných poškodených v prípade odsúdenia obvinených.[7] Dňa 5. augusta 2021 tento súd rozhodol, že LQ, NT a RM porušili príkazy na obmedzenie nakladania s majetkom, a následne každého z nich v neprítomnosti odsúdil za pohŕdanie súdom, pričom každému žalovanému uložil trest odňatia slobody na šesť mesiacov.

16. Dňa 6. decembra 2022 Portsmouth Magistrates' Court (Magistrátny súd Portsmouth, Spojené kráľovstvo), súdny orgán, vydal tri zatykače na základe dohody o obchode a spolupráci, v ktorých žiadal o odovzdanie LQ, NT a RM na účely stíhania za trestné činy podvodu. V zatykačoch tento súdny orgán uviedol, že keďže porušenie opatrení na zmrazenie majetku nepredstavuje podľa anglického práva trestný čin, zistenie Reading Crown Court (Korunný súd Reading), podľa ktorého odvolatelia porušili rozhodnutie o zmrazení majetku a dopustili sa pohŕdania súdom, neznamená, že takéto skutky predstavujú trestné činy, v dôsledku čoho treba vychádzať z toho, že tieto zatykače boli vydané výlučne na účely stíhania za podvod.[8]

17. Rozsudkom z 8. apríla 2024 High Court (Vyšší súd) zamietol námietku LQ, NT a RM voči odovzdaniu a na základe príkazu z toho istého dňa nariadil ich odovzdanie do Spojeného kráľovstva.

18. Dňa 5. júna 2024 bolo LQ, NT a RM umožnené podať odvolanie na Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

[7] Tieto príkazy na obmedzenie nakladania s majetkom zakazovali nakladanie s majetkom súvisiacim so spoločnosťou, bankovými účtami LQ, NT a RM a ich motorovými vozidlami a ukladali im povinnosť zverejniť a poskytnúť potrebné údaje o všetkých aktívach v Anglicku a Walese alebo mimo nich.

[8] Informácie o trestoch uložených za pohŕdanie súdom sú uvedené v časti (f) každého zatykača, v ktorej sa uvádza: „Porušenie príkazu na obmedzenie nakladania s majetkom nie je trestným činom, a preto nemôže byť trestným činom v oblasti vydávania osôb a z tohto dôvodu ani nie je uvedený v zozname trestných činov v oblasti vydávania osôb. Zistenie… [sudcu Reading Crown Court (Korunný súd Reading)], že žalovaný porušil príkaz na obmedzenie nakladania s majetkom a dopustil sa tak pohŕdania súdom, nepredstavuje odsúdenie, preto tento zatykač zostáva len zatykačom vydaným na účely trestného stíhania."

19. LQ, NT a RM na tomto súde tvrdia, že ich odovzdanie do Spojeného kráľovstva musí byť zamietnuté, lebo je v rozpore so zásadou špeciality upravenou v § 22 ods. 2 zákona o európskom zatykači z roku 2003 a s článkom 625 dohody o obchode a spolupráci.

20. V odvolacom konaní odvolatelia tvrdili, že pojem „trestný čin" v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci by mal mať autonómny význam, ktorý nevychádza z vnútroštátnej klasifikácie. Hoci pohŕdanie súdom nie je podľa anglického práva považované za trestný čin, odvolatelia tvrdia, že konanie svojou povahou a sankcia v dôsledku svojej závažnosti majú trestný charakter. Poukazujú na účel článku 625 dohody o obchode a spolupráci, ktorým je ochrana práva na spravodlivý proces podľa článku 47 Charty. Tvrdia, že výklad pojmu „trestný čin" musí byť v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ESĽP), najmä s kritériami stanovenými v rozsudku Engel,[9] ktoré berú do úvahy klasifikáciu trestného činu v domácom práve, jeho povahu a prísnosť uloženého trestu. Odvolatelia zdôrazňujú, že posledné dve kritériá môžu samostatne postačovať na to, aby sa konanie považovalo za trestné v zmysle EDĽP, a na základe takých rozsudkov, akými sú Kyprianou v. Cyprus[10] a Benham v. Spojené kráľovstvo,[11] tvrdia, že v závislosti od uloženého trestu sa môže na konania vo veci pohŕdania súdom vzťahovať ochrana upravená v článku 6 EDĽP.

21. Naopak, odporca tvrdí, že analógia s článkom 6 EDĽP je nesprávna. Tvrdí, že EDĽP požaduje spoločný štandard na určenie trestnoprávnych obvinení naprieč zmluvnými štátmi, ale že ustanovenia o odovzdávaní osôb v dohode o obchode a spolupráci a v rámcovom rozhodnutí Rady 2002/584/SVV[12] majú odlišný účel, založený na vzájomnej dôvere a rešpektovaní vnútroštátnej klasifikácie. Podľa odporcu zásada obojstrannej trestnosti a zásada špeciality ukazujú, aké dôležité je, či jednotlivé štáty kvalifikujú určité konanie ako trestný čin alebo inak. Napriek tomu odporca uznáva, že ak by pojem „trestný čin" mal autonómny význam, posledné kritérium stanovené v rozsudku Engel, teda prísnosť trestu, by mohlo pre jeho postoj predstavovať problém, keďže uloženie šesťmesačného trestu za pohŕdanie súdom pravdepodobne povedie k jeho klasifikácii ako trestného činu podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

22. V tomto kontexte sa vnútroštátny súd domnieva, že odvolanie vyvoláva otázku výkladu hlavy VII tretej časti dohody o obchode a spolupráci, najmä jej článku 625 ods. 2. Jadrom prípadu je otázka, ako sa zásada špeciality uplatní, ak vo vydávajúcom štáte skutky vedúce k odňatiu slobody nepredstavujú trestný čin alebo konanie, v ktorom bolo odňatie slobody uložené, nie je trestným konaním. Vnútroštátny súd to považuje za otázku širšieho významu najmä v súvislosti s pohŕdaním súdom. V mnohých jurisdikciách, najmä v rámci tradície *common law*, môžu byť jednotlivci pozbavení slobody za pohŕdanie súdom, či už v rámci donucovacieho opatrenia alebo trestu, pričom konanie nie je označené ako trestné alebo príslušný skutok sa nepovažuje za trestný čin. Riešenie tejto otázky je preto kľúčové pri určovaní, ako má fungovať zásada špeciality, keď sa uplatnia cezhraničné mechanizmy presadzovania práva podľa dohody o obchode a spolupráci. Vnútroštátny súd poukazuje na to, že Súdny dvor zatiaľ nemal príležitosť rozhodnúť o tejto otázke.

23. Vnútroštátny súd sa domnieva, že nie je dôvod pochybovať o tvrdení orgánov Spojeného kráľovstva, podľa ktorého porušenie opatrení na zmrazenie majetku nepredstavuje podľa práva tohto štátu trestný čin. Zároveň poukazuje na to, že v Írsku rovnako ako v Spojenom kráľovstve

[9] Rozsudok ESĽP, 8. júna 1976, Engel a i. v. Holandsko (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071).

[10] Rozsudok ESĽP, 15. decembra 2005, Kyprianou v. Cyprus (CE:ECHR:2005:1215JUD007379701).

[11] Rozsudok ESĽP, 10. júna 1996, Benham v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1996:0610JUD001938092).

[12] Rámcové rozhodnutie z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmenené a doplnené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24) (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584").

môžu existovať prípady pohŕdania súdom v občianskoprávnom konaní, pri ktorých sú stanovené tresty odňatia slobody na účely, ktoré nie sú čisto donucovacie. Zdôrazňuje však, že mu neboli predložené dostatočné tvrdenia na určenie, či by sa za porovnateľných okolností ako v Spojenom kráľovstve malo takéto pohŕdanie súdom považovať za trestnoprávne alebo občianskoprávne. Vnútroštátny súd vysvetľuje, že nemusí byť potrebné zodpovedať túto otázku, ak Súdny dvor v odpovedi na návrh na začatie prejudiciálneho konania rozhodne, že pojem „trestný čin“ v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci má autonómny význam.

24. Za týchto okolností Supreme Court (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Vzťahujú sa ustanovenia hlavy VII [tretej časti dohody o obchode a spolupráci] týkajúce sa ‚odovzdania‘ len na trestné stíhanie a/alebo na výkon trestu/ochranného opatrenia, ktoré boli uložené za trestné činy?

2. V článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci, v ktorom sa stanovuje, že s výnimkou prípadov uvedených v odsekoch 1 a 3 článku 625 ‚odovzdaná osoba sa… nemôže trestne stíhať, odsúdiť alebo inak pozbaviť slobody pre iný trestný čin spáchaný pred odovzdaním tejto osoby ako pre ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná‘, pojem ‚trestný čin‘ znamená 1. trestný čin v zmysle práva vydávajúceho štátu alebo 2. trestný čin v zmysle práva vykonávajúceho štátu alebo 3. má v práve Európskej únie autonómny význam?

3. V prípade, že ‚trestný čin‘ v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci má takýto autonómny význam, aké sú kritériá na určenie toho, čo predstavuje takýto ‚trestný čin‘?

4. Sú v tejto súvislosti relevantné články 47, 48, 49 a 50 [Charty] [ktoré odkazujú na ‚účinný prostriedok nápravy/spravodlivý proces‘ (článok 47), ‚obvineného‘ (článok 48), ‚trestný čin‘ (článok 49) a ‚trestné konanie pre trestný čin‘ (článok 50)] a/alebo články 6 a 13 [EDĽP] (ktoré odkazujú na ‚akékoľvek obvinenie z trestného činu‘ a ‚účinný prostriedok nápravy‘)?

5. Bráni článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci odovzdaniu v situácii, keď bola osoba odsúdená na šesť mesiacov odňatia slobody za pohŕdanie súdom, ale ak sa nepožiadalo o odovzdanie na účely výkonu tohto trestu odňatia slobody, lebo právo vydávajúceho štátu považuje pohŕdanie súdom za pohŕdanie súdom v občianskoprávnom konaní a nepovažuje ho za trestný čin alebo vec?“

IV. Konanie na Súdnom dvore

25. Písomné pripomienky predložili LQ, NT a RM, Írsko a Európska komisia. Dňa 11. septembra 2025 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli tieto strany vypočuté.

V. Analýza

26. Tieto návrhy majú nasledujúcu štruktúru. Začnem tým, že načrtnem poradie a vnútornú logiku otázok položených vnútroštátnym súdom (časť A). Potom sa budem zaoberať ich hmotnoprávnym preskúmaním, pričom začnem výkladom zásady špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci a významom základných práv v tomto kontexte (časť B). Nakoniec sa budem venovať otázke, či špecifické konanie a príslušná sankcia – konkrétne trest

odňatia slobody za pohŕdanie súdom, ktoré právo vydávajúceho štátu považuje za občianskoprávnu záležitosť – patria do pôsobnosti článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci (časť C).

A. Poradie a vnútorná logika otázok položených vnútroštátnym súdom

27. Podľa môjho názoru bude pre analýzu prospešné, ak sa budem najprv spoločne zaoberať prvými štyrmi otázkami, a až potom piatou otázkou, keďže sa zdá, že prvé štyri otázky stanovujú koncepčný a právny rámec, do ktorého treba zasadiť piatu otázku.

28. Prvé štyri otázky sa týkajú toho, či sa mechanizmus odovzdávania osôb vzťahuje iba na trestnoprávne veci (otázka 1), ako sa má chápať pojem „trestný čin“ v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci (otázky 2 a 3) a či sú pri tomto určení relevantné normy EÚ alebo EDĽP v oblasti základných práv (otázka 4). Preto môže byť vhodné, aby sa Súdny dvor zaoberal prvými štyrmi otázkami spoločne, a to najmä vzhľadom na to, že tvoria súdržný celok súvisiaci s výkladom pojmu „trestný čin“ a relevantnosťou základných práv v tomto kontexte.

29. Naopak, piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci bráni odovzdaniu v prípade, že bola osoba odsúdená na šesť mesiacov odňatia slobody za pohŕdanie súdom, ale o jej odovzdanie sa nežiada na účely výkonu tohto trestu, pretože vydávajúci štát považuje pohŕdanie súdom za občianskoprávnu vec, a nie za trestný čin. Táto otázka teda vychádza z konkrétneho scenára zahŕňajúceho trest odňatia slobody za pohŕdanie súdom, ktorý vydávajúci štát klasifikuje ako občianskoprávny, a predstavuje uplatnenie výkladového rámca, ktorým sa zaoberajú prvé štyri otázky.

30. Uplatnenie článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci však predpokladá, že správanie, ktoré viedlo k odňatiu slobody – v tomto prípade pohŕdanie súdom v občianskoprávnom konaní v dôsledku nedodržania príkazov na obmedzenie nakladania s majetkom, za ktoré bol uložený trest odňatia slobody – patrí pod pojem „trestný čin“ v zmysle tohto ustanovenia. Na druhej strane, ak toto správanie nepatrí do pôsobnosti tohto pojmu, zásada špeciality sa jednoducho neuplatní. V takom prípade by nebolo potrebné zaoberať sa otázkou, či táto zásada vylučuje odovzdanie osoby, keďže právne podmienky na jej uplatnenie by neboli splnené.

31. Nakoniec je tiež zrejmé, že piatu otázku nemožno riešiť izolovane, lebo táto otázka predpokladá, že príslušné správanie, konkrétne pohŕdanie súdom v občianskoprávnom konaní, už bolo klasifikované ako „trestný čin“ v zmysle článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci. Práve kritériá na určenie tejto klasifikácie sú predmetom prvých štyroch otázok.

32. Preto je moja analýza rozdelená do dvoch častí: po prvé výklad zásady špeciality a pojmu „trestný čin“ v zmysle článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci a po druhé dôsledky tohto výkladu, ak dotknuté správanie predstavuje pohŕdanie súdom, ktoré má vo vydávajúcom štáte občianskoprávnu povahu.

B. Prvá až štvrtá otázka

33. Svojimi prvými štyrmi otázkami sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či je pôsobnosť hlavy VII tretej časti dohody o obchode a spolupráci, nazvanej „Odovzdávanie osôb“, a najmä jej článku 625 ods. 2 obmedzená na trestné stíhanie a/alebo na výkon trestu či ochranného opatrenia, ktoré boli uložené za trestné činy; a ak áno, či sa má pojem „trestný čin“ na účely zásady špeciality vykladať (i)

z hľadiska práva vydávajúceho štátu; (ii) z hľadiska práva vykonávajúceho štátu alebo (iii) autonómne, a ak autonómne, podľa akých kritérií s ohľadom na články 47 až 50 Charty a článok 6 EDĽP.

34. Samotné znenie článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci výslovne neuvádza, či má byť pojem „trestný čin“ definovaný v súlade s právom vydávajúceho štátu alebo s právom vykonávajúceho štátu, prípadne či sa má vykladať autonómne. Pojem „trestný čin“ je teda potrebné vykladať v širšom kontexte dohody o obchode a spolupráci a zásady špeciality.

1. Všeobecný rámec na výklad dohody o obchode a spolupráci

a) Nástroj medzinárodného práva verejného

35. Od uplynutia prechodného obdobia po vystúpení Spojeného kráľovstva z Európskej únie sa vzťahy medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom riadia medzinárodnými dohodami, najmä dohodou o obchode a spolupráci. Dohoda o obchode a spolupráci je dohoda o pridružení založená na článku 217 ZFEÚ. Bola prijatá ako dohoda „len s EÚ“, nie ako zmiešaná dohoda, čo znamená, že samotné členské štáty nie sú zmluvnými stranami. [13]

36. Je všeobecne uznávané, že dohoda o obchode a spolupráci sa musí vykladať ako nástroj medzinárodného práva verejného. [14] Samotná dohoda potvrdzuje túto orientáciu. Článok 4 ods. 2 vylučuje povinnosť vykladať ustanovenia dohody o obchode a spolupráci v súlade s vnútroštátnym právom ktorejkoľvek strany. Výkladovým rámcom je teda rámec medzinárodného práva verejného, najmä Viedenský dohovor. [15] Článok 4 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci to výslovne stanovuje, keď požaduje, aby sa ustanovenia dohody vykladali v dobrej viere v súlade s ich zvyčajným významom v daných súvislostiach a vzhľadom na predmet a účel dohody.

37. Nakoniec treba poukázať na to, že článok 5 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci stanovuje, že jej ustanovenia vo všeobecnosti jednotlivcom priamo neudeľujú práva ani neukladajú povinnosti. Toto ustanovenie však výslovne upravuje výnimku, „pokiaľ ide o [Európsku úniu]“, pre tretiu časť dohody o obchode a spolupráci. Článok 625 dohody o obchode a spolupráci, ktorý stanovuje zásadu špeciality, je súčasťou hlavy VII tretej časti, nazvanej „Odovzdávanie osôb“. Táto zámerná voľba znenia naznačuje, že v rámci právneho poriadku EÚ môžu ustanovenia tretej časti vyvolávať priamy účinok, a preto sa na ne môžu odvolávať jednotlivci, pokiaľ spĺňajú bežné kritériá pre priamy účinok medzinárodných dohôd stanovené v judikatúre Súdneho dvora. [16] Inými slovami, záležitosti patriace do pôsobnosti tretej časti dohody o obchode a spolupráci a do rámca Európskej únie sú spôsobilé zakladať pre jednotlivcov práva, ktorých sa môžu dovolávať na vnútroštátnych súdoch, napriek všeobecnému vylúčeniu priameho účinku v iných častiach dohody o obchode a spolupráci.

[13] Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, bod 55).

[14] Tamže (bod 58); pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Biondi vo veci P&O North Sea Ferries a P&O Ferries (C-413/24, EU:C:2025:490, body 48 a 49).

[15] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. januára 2006, IATA a ELFAA (C-344/04, EU:C:2006:10, bod 40 a tam citovaná judikatúra), kde Súdny dvor pripomenul, že podľa článku 31 Viedenského dohovoru sa zmluva musí vykladať dobromyseľne, v súlade s obvyklým významom, ktorý sa dáva výrazom v zmluve v ich celkovej súvislosti, a takisto s prihliadnutím na predmet a účel zmluvy.

[16] Pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. septembra 1987, Demirel (12/86, EU:C:1987:400, bod 14), a z 26. mája 2011, Akdas a i. (C-485/07, EU:C:2011:346, bod 67 a tam citovaná judikatúra).

b) Vzájomná spolupráca podliehajúca zárukám

38. Zistenia Súdneho dvora v rozsudku Alchaster I sú na pochopenie zásady špeciality rozhodujúce.[17] Súdny dvor vysvetlil, že na rozdiel od režimu európskeho zatykača (EZ), ktorý je založený na vzájomnej dôvere medzi členskými štátmi, dohoda o obchode a spolupráci zavádza režim vzájomnej spolupráce podliehajúcej zárukám.

39. V tomto ohľade Súdny dvor poukázal na to, že Spojené kráľovstvo nie je súčasťou systému založeného na vzájomnej dôvere, pričom načrtol trojúrovňovú typológiu režimov spolupráce, a to po prvé členské štáty EÚ, kde je vzájomná dôvera základom priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, po druhé tretie krajiny, najmä niektoré štáty Európskeho hospodárskeho priestoru, akými sú Island a Nórsko, ktoré udržiavajú s Európskou úniou osobitné vzťahy, a po tretie ostatné tretie krajiny. Pokiaľ ide o Spojené kráľovstvo, Súdny dvor uviedol, že „spolupráca sa neprezentuje ako založená na zachovaní vzájomnej dôvery medzi dotknutými štátmi, ktorá existovala pred vystúpením Spojeného kráľovstva z Únie“.[18] „Spojené kráľovstvo predovšetkým nie je súčasťou európskeho priestoru bez vnútorných hraníc, ktorého vytvorenie umožňuje najmä zásada vzájomnej dôvery.“[19] Okrem toho dojednania dohody o obchode a spolupráci nezakladajú „také privilegované“ vzťahy, aké sú opísané v skoršej judikatúre týkajúcej sa štátov Európskeho hospodárskeho priestoru.[20]

40. Toto rozlíšenie je zásadné na uplatňovanie zásady špeciality, ktorej vykonávanie v rámci režimu EZ predpokladá, že oba členské štáty konajú v rámci vzájomnej dôvery. Práve na základe tejto vzájomnej dôvery môže vydávajúci štát prevziať zodpovednosť za stíhanie alebo výkon trestu, keď je odovzdanie osoby povolené.[21] Rovnako táto vzájomná dôvera zaručuje, že základné práva dotknutých osôb vrátane práv zakotvených v Charte sú chránené prostredníctvom vnútroštátnych právnych poriadkov, ktoré sú považované za spôsobilé poskytnúť rovnocennú a účinnú ochranu v rámci Európskej únie.[22]

41. Navyše v rozsudku Alchaster I súd zdôraznil, že režim odovzdávania osôb podľa dohody o obchode a spolupráci zahŕňa výnimky a individuálne záruky v oblasti ľudských práv – vrátane tých, ktoré sú založené na politickej povahe trestného činu, štátnej príslušnosti a rizikách pre základné práva –, ktoré nemajú ekvivalent v EZ.[23] Tieto výnimky nie sú podmienené zistením systémových nedostatkov.[24]

42. Súdny dvor predovšetkým zdôraznil, že dohoda o obchode a spolupráci obsahuje výnimky a dodatočné záruky, aké sú uvedené v článkoch 602 a 603 a článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci, ktoré sa nenachádzajú v rámcovom rozhodnutí 2002/584. Rozsudok Alchaster I uvádza, že rámec dohody o obchode a spolupráci si vyžaduje preskúmanie *ex ante* platných právnych záruk a obmedzení v konkrétnom prípade.[25] Z toho vyplýva, že súdy EÚ musia

[17] Rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649) (ďalej len „rozsudok Alchaster I“).

[18] Tamže (bod 71).

[19] Tamže (bod 70).

[20] Tamže.

[21] Rozsudok z 24. septembra 2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Zásada špeciality) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, bod 40).

[22] Rozsudok z 22. februára 2022, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Celistvosť rodiny – Už priznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2022:103, bod 27).

[23] Body 72 až 74.

[24] Pozri bod 75.

[25] Bod 82.

vykonať individuálne posúdenie rizika z hľadiska Charty. Súdny dvor dospel k záveru, že tento režim si vyžaduje nezávislé posúdenie vykonávajúcim súdnym orgánom bez uplatnenia všeobecnej domnienky dôvery. [26]

43. Toto rozlíšenie má vplyv na to, ako sa chápe zásada špeciality: teda nie ako automatický predpoklad dodržiavania zo strany vydávajúceho štátu, ale ako záruka, ktorú vykonávajúci orgán aktívne posúdi a zabezpečí pri plnení svojej povinnosti zabezpečiť rešpektovanie základných práv. Ako Súdny dvor zdôraznil v rozsudku Alchaster I, článok 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci výslovne oprávňuje vykonávajúci orgán požadovať ďalšie záruky, ak existujú závažné dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba by v prípade odovzdania čelila skutočnému ohrozeniu ochrany svojich základných práv. [27]

2. Pôsobnosť zásady špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci

44. Zásada špeciality je súčasťou obyčajového práva upravujúceho vydávanie osôb medzi štátmi. [28] Ustanovenia, ktoré túto normu upravujú, sa nachádzajú vo väčšine, ak nie vo všetkých zmluvách o vydávaní osôb. [29] V prípade dohody o obchode a spolupráci článok 625 ods. 2 stanovuje, že s určitými výnimkami „odovzdaná osoba sa… nemôže trestne stíhať, odsúdiť alebo inak pozbaviť slobody pre iný trestný čin spáchaný pred odovzdaním tejto osoby ako pre ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná“.

45. Toto ustanovenie, ktoré upravuje zásadu špeciality podľa tejto dohody, odráža znenie a štruktúru článku 27 rámcového rozhodnutia 2002/584. [30] Ako však Súdny dvor jasne uviedol v rozsudku Polydor a RSO Records, [31] rovnaké znenie v práve EÚ a medzinárodných dohodách neznamená automaticky jednotný výklad. Je to preto, že ustanovenia medzinárodnej dohody môžu sledovať odlišné ciele a uplatňovať sa v odlišnom právnom a inštitucionálnom kontexte. Judikatúra týkajúca sa zásady špeciality, ktorá vznikla v súvislosti s EZ, teda nemôže byť automaticky prenesená do rámca dohody o obchode a spolupráci, keďže tento rámec nahrádza vzájomnú dôveru, na ktorej je založený priestor bez vnútorných hraníc, systémom spolupráce podliehajúcej zárukám. [32] Pôsobnosť zásady špeciality podľa dohody o obchode a spolupráci treba namiesto toho určiť na základe doslovného, kontextového a teleologického výkladu samotnej dohody. [33]

[26] Body 78 až 83.

[27] Bod 75.

[28] SCHABAS, W. A.: *The International Criminal Court: A Commentary on the Rome Statute*. 2. vydanie. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 1362 – 1366.

[29] Vzorová zmluva o extradícii, OSN Dok. A/RES/45/116, príloha, článok 14, a Európsky dohovor o vydávaní, ETS č. 24, článok 14.

[30] Článok 625 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci zodpovedá článku 27 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584. Článok 27 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584 a článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci sú v podstate identické. Článok 27 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584 stanovuje výnimku pre prípad, keď sa zásada špeciality neuplatní, a článok 625 ods. 3 dohody o obchode a spolupráci takmer doslovne preberá obsah tohto ustanovenia. Článok 27 ods. 4 rámcového rozhodnutia 2002/584 je v podstate reprodukovaný v článku 625 ods. 4 dohody o obchode a spolupráci, ktorý stanovuje postup, podľa ktorého môže vydávajúci štát požiadať vykonávajúci súdny orgán o súhlas.

[31] Rozsudok z 9. februára 1982 (270/80, EU:C:1982:43, body 14 až 16).

[32] Pozri bod 41 vyššie.

[33] Pozri bod 37 vyššie.

46. Územná pôsobnosť zásady špeciality upravenej v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci, ktorá sa uplatňuje na vzťahy v oblasti odovzdávania osôb medzi Spojeným kráľovstvom a všetkými členskými štátmi EÚ, síce nie je predmetom prejednávanej veci, je však potrebné preskúmať osobnú, časovú a vecnú pôsobnosť tejto zásady, ktorým sa teraz budem postupne venovať.

a) Osobná pôsobnosť

47. V rozsudku Leymann a Pustovarov[34] Súdny dvor uviedol, že zásada špeciality stanovená v článku 27 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584 „súvisí so zvrchovanosťou vykonávajúceho členského štátu“ a „priznáva vyžiadanej osobe právo, aby bola stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody iba pre trestný čin, pre ktorý bola odovzdaná“.[35] Uvediem k tomu dve pripomienky. Formulácia Súdneho dvora, podľa ktorej zásada „súvisí“ a *zároveň* „priznáva“, ukazuje jej dvojitú povahu: v rámci EZ slúži zároveň ako záruka zvrchovanosti štátu a ako individuálne právo vyžiadanej osoby, na ktoré sa môže odovzdaná osoba podľa práva EÚ odvolávať.

48. Vzniká teda otázka, či sa dvojitá povaha stanovená v judikatúre týkajúcej sa EZ vzťahuje aj na článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci.

49. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o zvrchovanosť, článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci jasne stanovuje, že stíhanie za „iné trestné činy“ si vyžaduje súhlas vykonávajúceho orgánu, čo zabezpečuje, že vykonávajúci štát si ponecháva konečnú kontrolu nad právnymi účinkami svojho rozhodnutia o odovzdaní. Táto funkcia odráža odôvodnenie súvisiace so zvrchovanosťou, rozvinuté v súvislosti s rámcovým rozhodnutím 2002/584.

50. Pokiaľ ide o práva udelené jednotlivcovi, režim EZ je založený na *vysokom stupni* vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi,[36] a to najmä v európskom priestore bez vnútorných hraníc.[37] Ako vysvetlil Súdny dvor,[38] táto dôvera ukladá každému z členských štátov, aby vychádzal z toho, že okrem výnimočných okolností všetky ostatné členské štáty dodržujú právo EÚ a najmä základné práva.[39] Táto základná domnienka súladu umožňuje zjednodušené postupy namiesto uplatňovania individuálne stanovených záruk alebo mechanizmov súhlasu.

51. Naopak, základom tretej časti dohody o obchode a spolupráci je spolupráca v oblasti trestného práva, ako Súdny dvor jasne uviedol v rozsudku Alchaster I. Poukázal na to, že podľa odôvodnenia 23 a článku 1 dohody o obchode a spolupráci je jej účelom posilniť bezpečnosť Európskej únie a Spojeného kráľovstva umožnením spolupráce v oblasti predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania, ako aj výkonu trestných sankcií.[40] Tento cieľ je zakotvený

[34] Pozri rozsudok z 1. decembra 2008 (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, body 43 a 44).

[35] Táto formulácia sa opakuje v rovnakom úryvku v bode 39 rozsudku z 24. septembra 2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Zásada špeciality) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749). Bod 40 tohto rozsudku vysvetľuje jurisdikčný rozmer, podľa ktorého vydávajúci štát musí požiadať o súhlas vykonávajúceho štátu, aby rešpektoval jeho právomoci, ale nezužuje dvojitú povahu konštatovanú Súdnym dvorom v uvedenom úryvku.

[36] Pozri rozsudok z 10. novembra 2016, Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, bod 25). Tento režim je založený na vysokom stupni vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi najmä v kontexte priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Predpokladá sa, že každý členský štát dodržiava spoločné štandardy ochrany základných práv, čo umožňuje zjednodušené postupy založené na inštitucionálnej spolupráci namiesto individuálneho súhlasu.

[37] Pozri rozsudok Alchaster I (body 63 a 70).

[38] Tamže (body 24 až 27).

[39] Pozri rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 78).

[40] Rozsudok Alchaster I (body 40 a 41).

v tretej časti, ako potvrdzuje článok 522 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci.[41] Navyše podľa článku 524 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci je taká spolupráca založená na dodržiavaní demokracie, zásad právneho štátu a ochrany základných práv Európskou úniou, Spojeným kráľovstvom aj členskými štátmi, a to vrátane tých práv, ktoré zaručuje EDĽP.[42]

52. Hoci však má dohoda o obchode a spolupráci za cieľ udržiavať vysokú úroveň záruk pre jednotlivcov porovnateľnú s tými, ktoré musia byť zabezpečené v Európskej únii, uplatňuje sa, ako som už uviedla,[43] na základe vzájomnej spolupráce podliehajúcej zárukám, a nie vzájomnej dôvery. Na zabezpečenie účinnej ochrany základných práv je teda potrebné, aby boli záruky uvedené v dohode o obchode a spolupráci, najmä v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci, plne účinné a uplatňovali sa ako operatívne záruky v rámci postupu odovzdávania osôb.

53. To dokazuje, že zásada špeciality, hoci je rámcovaná ako procesná záruka, v praxi funguje ako nástroj, ktorý musí vykonávajúci orgán aktívne používať, aby zabezpečil plnenie jeho ochrannej funkcie, najmä s ohľadom na povinnosti vyplývajúce zo základných práv. V rámci dohody o obchode a spolupráci sa teda kladie dôkaz na rozmer zásady špeciality súvisiaci s právami jednotlivca, lebo neexistencia vzájomnej dôvery[44] núti vykonávajúci súdny orgán overiť si pred odovzdaním osoby dodržiavanie tejto zásady a v prípade potreby žiadať ďalšie záruky podľa článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci.

54. Z toho vyplýva, že zásada špeciality upravená v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci sa má chápať v zmysle rovnakej dvojitej povahy, akú stanovuje rámcové rozhodnutie 2002/584: je to vyjadrenie zvrchovanosti vykonávajúceho štátu a zároveň v rámci Európskej únie priznáva odovzdanej osobe právo nebyť stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody za iný trestný čin ako ten, pre ktorý bola odovzdaná.

b) Časová pôsobnosť

55. Postup odovzdávania osôb podľa dohody o obchode a spolupráci pozostáva z viacerých odlišných procesných fáz vrátane preskúmania žiadosti o odovzdanie, vykonania rozhodnutia o odovzdaní (alebo neodovzdaní) a postupu udeľovania súhlasu. Platné právne záruky sa môžu líšiť v závislosti od štádia procesu. Preto je dôležité objasniť časovú pôsobnosť článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci a jeho vzťah k následnému postupu udeľovania súhlasu stanovenému v článku 625 ods. 3 písm. g) a článku 625 ods. 4.

56. Pokiaľ ide o časovú pôsobnosť, článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci sa uplatní pred odovzdaním a ako jeho podmienka: tvorí súčasť právneho rámca, ktorý stanovuje, či môže odovzdanie prebehnúť zákonne. Naopak, postup udeľovania súhlasu v článku 625 ods. 3 písm. g) a článku 625 ods. 4 dohody o obchode a spolupráci plní funkciu po odovzdaní osoby. Poskytuje mechanizmus, ktorým môže vydávajúci štát po odovzdaní požiadať vykonávajúci štát o súhlas na rozšírenie stíhania na iné trestné činy.

41 Tamže (bod 41).

42 Tamže (bod 42).

43 Bod 41 vyššie.

44 Bod 42 vyššie.

57. Vzhľadom na odôvodnenie Súdneho dvora v rozsudku Alchaster I musí vykonávajúci súdny orgán vykonať preskúmanie *ex ante*, aby zabezpečil, že očakávané zaobchádzanie po odovzdaní osoby bude v súlade so zásadou špeciality. Otázkou, či sa zásada špeciality uplatní na prejednávanú vec, sa teda treba zaoberať pred odovzdaním osoby v rámci posúdenia z hľadiska Charty, ktoré uskutoční vykonávajúci sudca.

58. Z toho vyplýva, že mechanizmus udeľovania súhlasu v článku 625 ods. 3 písm. g) a článku 625 ods. 4 dohody o obchode a spolupráci a posúdenie z hľadiska Charty uplatnené na zásadu špeciality sú dve odlišné otázky. Postup udeľovania súhlasu prebieha po odovzdaní osoby: uplatní sa len vtedy, keď vydávajúci štát formálne požiada o rozšírenie pôsobnosti odovzdania, aby mohol stíhať odovzdanú osobu za „iné trestné činy“.[45] Naopak, preskúmanie *ex ante* zo strany vykonávajúceho súdneho orgánu prebieha pred odovzdaním a týka sa základnej záruky podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci, a to že jednotlivec nebude stíhaný, odsúdený ani inak pozbavený slobody za nepovolené trestné činy, teda za trestné činy iné ako tie, ktoré sú uvedené v zatykači. To je okamžitá forma ochrany *ex ante*; je to súčasť postupu, ktorý zabezpečuje zákonnosť rozhodnutia o odovzdaní osoby už na začiatku.

59. Toto uvažovanie nie je spochybnené rozsudkami Súdneho dvora vo veciach Leymann a Pustovarov[46] a Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Zásada špeciality),[47] keďže oba rozsudky vychádzajú z toho, že odovzdanie už prebehlo a odovzdaná osoba patrí do právomoci vydávajúceho štátu. V týchto veciach Súdny dvor analyzoval zásadu špeciality v súvislosti so žiadosťami po odovzdaní: vydávajúci štát požiadal o súhlas na stíhanie osoby, ktorá už bola odovzdaná, za ďalšie trestné činy.

60. Podobne v rozsudku F.[48] nešlo o to, či sa zásada špeciality uplatní – to bolo nesporné –, ale skôr o to, aké procesné záruky požaduje vykonávajúci štát. Prejudiciálna otázka sa týkala toho, či vnútroštátne právo môže umožniť odvolanie s odkladacím účinkom proti rozhodnutiu, ktorým vykonávajúci súdny orgán udelí súhlas s ďalším stíhaním. Inými slovami, posúdenie vykonané vykonávajúcim súdom vo veci F. sa uskutočnilo až po odovzdaní osoby v rámci postupu udeľovania súhlasu. Úloha vykonávajúceho orgánu bola obmedzená na následné rozhodnutie o súhlase, keď sa už počiatočné odovzdanie uskutočnilo.

61. Keďže tieto rozsudky sa týkajú právneho stavu, v ktorom už k odovzdaniu došlo, nie sú prispôsobené okolnostiam, za akých vykonávajúci súdny orgán ešte rozhoduje, či osobu odovzdať. Toto rozlíšenie potvrdzuje, že judikatúra súvisiaca s EZ, ktorá sa týka súhlasu po odovzdaní osoby, nemôže byť automaticky prenesená do fázy pred odovzdaním podľa dohody o obchode a spolupráci.

[45] Netreba si to zamieňať so samostatnou formou súhlasu podľa článku 611 dohody o obchode a spolupráci, na základe ktorého vyžiadaná osoba môže súhlasiť s rýchlym odovzdaním tým, že sa vzdá určitých procesných záruk. Tieto dva mechanizmy majú odlišnú koncepciu: prvý sa týka rozsahu stíhania po odovzdaní, zatiaľ čo druhý sa týka spôsobu, akým sa odovzdanie uskutočňuje.

[46] Rozsudok z 1. decembra 2008 (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669).

[47] Právna situácia, ktorou sa Súdny dvor zaoberá v judikatúre týkajúcej sa zásady špeciality v súvislosti s EZ – keď osoba už bola odovzdaná a vydávajúci štát musí dodržať obmedzenia stanovené vykonávajúcim orgánom –, v prejednávanej veci ešte nenastala. Odôvodnenie v rozsudku z 24. septembra 2020 (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, bod 40) je podmienené tým, že odovzdanie sa už uskutočnilo. „Zásah“, na ktorý sa Súdny dvor odvoláva, predpokladá, že vykonávajúci štát odovzdal osobu do starostlivosti vydávajúceho štátu, ktorý teraz môže vo vzťahu k tejto osobe konať v rámci limitov stanovených rozhodnutím o odovzdaní. Naopak, vo fáze pred odovzdaním musí vykonávajúci súdny orgán overiť, či existuje reálne riziko, že vydávajúci štát tieto limity po odovzdaní poruší, čím by konal v rozpore so zásadou špeciality.

[48] Pozri rozsudok z 30. mája 2013 (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358).

62. V prejednávanej veci vykonávajúci súdny orgán stále rozhoduje, či odovzdanie povolí. Ak vyžiadaná osoba vznesie námietku počas konania pred odovzdaním, ako je to v tomto prípade, vzniká zásadný časový a procesný rozdiel. V takýchto námietkach pred odovzdaním jednotlivec nenamieta voči rozšíreniu pôsobnosti odovzdania *ex post*, ale námietka sa týka toho, či by malo byť odovzdanie vôbec povolené. Ak je teda podľa dohody o obchode a spolupráci vznesená námietka, že po odovzdaní by osobe hrozilo stíhanie alebo pozbavenie slobody za trestný čin, ktorý nie je uvedený v zatykači, posúdenie tejto námietky nevyhnutne prebieha *pred* odovzdaním a týka sa zákonnosti samotného rozhodnutia o odovzdaní.

63. Zásada špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci tým, že zabezpečuje, že nesmie dôjsť k stíhaniu, odsúdeniu alebo pozbaveniu slobody nad rámec trestných činov schválených vykonávajúcim orgánom, chráni jednotlivcov pred svojvoľným alebo nepredvídateľným pozbavením slobody, čo je neoddeliteľná súčasť práv na slobodu a zákonnosť. Predstavuje teda nevyhnutnú procesnú záruku, ktorá úzko súvisí s právami na slobodu a zákonnosť.

64. Na jednej strane znenie článku 611 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci potvrdzuje túto povahu: požaduje, aby k vzdaniu sa zásady došlo „dobrovoľne a pri plnom uvedomení si následkov“. Takýto jazyk je typický pre ustanovenia upravujúce vzdanie sa základných procesných záruk, akou je právo na obhajobu alebo právo na spravodlivý proces.[49]

65. Na druhej strane zo systémového pohľadu zásada špeciality funguje ako procesný štít, ktorým sa konkrétne uplatňujú práva priznané Chartou, akým je právo na slobodu (článok 6),[50] právo na účinnú súdnu ochranu (článok 47) a zásada zákonnosti a predvídateľnosti trestov (článok 49 ods. 1).[51] Hoci nejde o nezávislé právo výslovne zakotvené v Charte, je porovnateľné so základnými procesnými zárukami, akou je právo na právnu pomoc alebo právo byť prítomný na konaní na súde.

66. Predovšetkým pokiaľ ide o článok 47 Charty, ktorý predstavuje opätovné potvrdenie zásady účinnej súdnej ochrany, vnútroštátne súdy musia byť schopné urobiť všetko potrebné na zabezpečenie plnej platnosti a účinnosti priamo účinných práv EÚ.[52] Článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci ako základná procesná záruka, ktorá je súčasťou práva EÚ,[53] priznáva takéto právo. Preto musí vykonávajúci súdny orgán mať právomoc a povinnosť zabezpečiť jeho dodržiavanie tým, že odmietne odovzdanie osoby alebo požiada o záväzné záruky tam, kde je pravdepodobné porušenie tejto záruky. Vnútroštátne ustanovenie alebo prax, ktorá by bránila tomuto orgánu vykonávať takú právomoc, by narušila účinnosť práva EÚ a bola by rozpore

[49] Pozri analogicky vzdanie sa práva byť prítomný na konaní na súde, ktoré Súdny dvor uznal v rozsudku z 26. februára 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, bod 49), a ktoré sa výslovne odráža v článku 8 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu (EÚ) 2016/343 a Rady z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1).

[50] Pozri napríklad uznesenie z 24. marca 2016 (č. 175/16), v ktorom Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd, Nemecko) uviedol, že vydanie osoby, pri ktorom nie je zaručené dodržanie zásady špeciality, porušuje základné právo na osobnú slobodu. Navyše, ak vykonávajúci súdny orgán odmietne preskúmať, či sú splnené požiadavky zásady špeciality, predstavuje to porušenie práva na účinnú právnu ochranu.

[51] Podľa ustálenej judikatúry zo zásady zákonnosti trestných činov a trestov zakotvenej v článku 49 ods. 1 Charty vyplýva, že ustanovenia trestného práva musia spĺňať určité požiadavky prístupnosti a predvídateľnosti, pokiaľ ide o definíciu trestného činu aj uloženie trestu (pozri rozsudok z 11. júna 2020, Prokuratura Rejonowa w Słupsku, C-634/18, EU:C:2020:455, body 47 a 48 a tam citovanú judikatúru).

[52] Pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. júla 2017, Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, bod 31), a z 25. júla 2018, Alheto (C-585/16, EU:C:2018:584, bod 114).

[53] Pozri bod 70 nižšie.

s článkom 47 Charty.[54] Článok 47 Charty teda predpokladá, že článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci je súdne vymáhateľný, pričom vykonávajúci orgán musí mať právomoc zabezpečiť jeho dodržiavanie.

c) Vecná pôsobnosť

67. Podľa môjho názoru vecná pôsobnosť zásady špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci zahŕňa dva odlišné, no navzájom prepojené rozmery. Prvý sa týka vymedzenia pojmu „trestný čin“, a to buď podľa práva vydávajúceho štátu, alebo podľa práva vykonávajúceho štátu, alebo autonómne podľa samotnej dohody. Druhý rozmer sa týka trestných činov zahrnutých v rozhodnutí o odovzdaní osoby vymedzujúcom hmotnoprávne hranice stíhania, ktoré môže zákonne nasledovať po odovzdaní.

1) Pojem „trestný čin“ v zmysle článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci

68. Írsko a Komisia tvrdia, že bežný význam pojmu „trestný čin“ podľa článku 625 dohody o obchode a spolupráci je obmedzený na trestné činy klasifikované vydávajúcim štátom. Na pojednávaní Írsko zdôraznilo systémovú úlohu pravidla obojstrannej trestnosti ako porovnávacej záruky. Podľa Írska nie je správne vychádzať z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva podľa článku 6 EDĽP, keďže táto judikatúra rozvíja autonómny pojem „obvinenie z trestného činu“ v kontexte spravodlivého procesu, a nie konania o odovzdaní osoby.

69. Komisia ďalej uvádza, že pojem „trestný čin“ v článku 625 dohody o obchode a spolupráci musí mať jednotný význam naprieč celým ustanovením, teda v odsekoch 2 a 4, a že sa môže vzťahovať len na trestné činy definované vydávajúcim štátom. Viacero ustanovení tretej časti dohody o obchode a spolupráci výslovne odkazuje na „trestné stíhanie“ alebo „trestný čin podľa… trestného práva“, pričom článok 599 dohody pomocou týchto výrazov stanovuje rámec pre pravidlo obojstrannej trestnosti.

70. Podľa môjho názoru takýto úzky výklad nemožno prijať. Po prvé a predovšetkým je dohoda o obchode a spolupráci neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku EÚ,[55] a preto musí byť jej výklad v súlade s Chartou, ktorá sa uplatňuje vždy, keď členské štáty konajú v rámci práva EÚ, vrátane postupov odovzdávania osôb podľa tretej časti dohody o obchode a spolupráci. Z toho vyplýva, že zásadu špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci treba vykladať spôsobom, ktorý je v súlade s Chartou. Najmä právo na slobodu zakotvené v článku 6 Charty a právo na účinnú súdnu ochranu podľa článku 47 Charty, ako aj zásada zákonnosti a predvídateľnosti trestov podľa článku 49 ods. 1 Charty si vyžadujú, aby ochrana vyplývajúca zo zásady špeciality nebola obmedzená na trestné činy, ktoré vydávajúci štát formálne označuje ako „trestné“, ale aby sa vzťahovala na akékoľvek konanie alebo postup, ktorý má trestný charakter alebo účinok.

[54] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. júla 2019, Torubarov (C-556/17, EU:C:2019:626, body 72 až 75).

[55] Pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. apríla 1974, Haegeman (181/73, EU:C:1974:41, bod 5); zo 16. júna 1998, Racke (C-162/96, EU:C:1998:293, bod 41); z 25. februára 2010, Brita (C-386/08, EU:C:2010:91, bod 39), a z 27. februára 2018, Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118, bod 46). Keďže dohoda o obchode a spolupráci bola uzavretá rozhodnutím Rady (EÚ) 2021/689 z 29. apríla 2021 o uzavretí, v mene Únie, Dohody o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej a Dohody medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska o bezpečnostných postupoch pri výmene a ochrane utajovaných skutočností (Ú. v. EÚ L 149, 2021, s. 2) podľa článku 217 ZFEÚ, podľa judikatúry Súdneho dvora predstavuje akt inštitúcií EÚ a je súčasťou práva EÚ.

71. Na to je teda potrebný autonómny výklad pojmu „trestný čin“, ktorý uviedol Súdny dvor v rozsudku Bonda [56] a ktorý odráža kritériá vyplývajúce z rozsudku Engel stanovené Európskym súdom pre ľudské práva [57] (ďalej len „kritériá vyplývajúce z rozsudku Bonda“), pričom Súdny dvor zaviedol trojstupňové kritérium na určenie, či má sankcia „trestnú povahu“: (i) právna kvalifikácia vo vnútroštátnom práve; (ii) samotná povaha porušenia a (iii) prísnosť sankcie. Tento prístup zabezpečuje, že pozbavenie slobody nemôže byť vylúčené z ochrany zásady špeciality len preto, že vnútroštátny systém považuje sankciu za „občianskoprávnu“, „správnu“ alebo „disciplinárnu“. Inými slovami, článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci nemožno vykladať tak, aby boli z jeho pôsobnosti vylúčené konania a sankcie, ktoré sa riadia právami chránenými Chartou. [58]

72. Po druhé, ako je uvedené v článku 4 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci, podľa článku 31 ods. 1 Viedenského dohovoru sa dohoda musí vykladať v dobrej viere v súlade so zvyčajným významom svojich ustanovení v daných súvislostiach a vzhľadom na predmet a účel dohody. Predmetom a účelom zásady špeciality v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci je ochrana vyžiadanej osoby pred stíhaním, odsúdením alebo iným pozbavením slobody za skutky, ktoré nepreskúmal vykonávajúci súdny orgán. Reštriktívny výklad viazaný výlučne na formálnu klasifikáciu vydávajúceho štátu by túto záruku pripravil o veľkú časť jej účinnosti [59] najmä v súvislosti s námietkou podanou pred odovzdaním osoby. Keďže dohoda o obchode a spolupráci je výslovne založená nie na vzájomnej dôvere, ale na vzájomnej spolupráci so zárukami, ak by vykonávajúci orgán „slepo“ uplatňoval klasifikáciu vydávajúceho štátu, ochrana jednotlivca by mohla byť oslabená práve vtedy, keď má rozhodnutie vykonávajúceho orgánu najvýznamnejší vplyv na práva tejto osoby, teda pred odovzdaním, keď vykonávajúci súdny orgán ešte neurčil, či budú tieto práva dostatočne chránené. Inými slovami, účinnosť zásady špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci si vyžaduje, aby si vykonávajúci súdny orgán zachoval schopnosť autonómne posúdiť, či má daná sankcia trestnú povahu, namiesto toho, aby len vychádzal z klasifikácie vydávajúceho štátu. V rovnakom duchu by autonómny výklad zabezpečil aj účinnosť článku 524 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci. [60]

[56] Rozsudok z 5. júna 2012 (C-489/10, EU:C:2012:319, bod 37 a nasl.).

[57] Autonómny výklad pojmu „obvinenie z trestného činu“ zo strany ESĽP má za cieľ zabrániť svojvoľnému vylúčeniu z pôsobnosti základných záruk. V rozsudku z 8. júna 1976, Engel a i. v. Holandsko (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071), ESĽP rozhodol, že to, či je konanie „trestné“, nemôže závisieť výlučne od klasifikácie stanovenej štátom; v opačnom prípade by štáty mohli obísť článok 6 EDĽP tým, že by jednoducho premenovali trestnoprávne opatrenia na „disciplinárne“. Preto stanovil tri vyššie uvedené kritériá. Táto logika bola potvrdená v rozsudku z 21. februára 1984, Öztürk v. Nemecko (CE:ECHR:1984:0221JUD000854479), kde konania formálne označené ako „správne“ predsa len patrili pod článok 6 EDĽP v dôsledku svojho trestného a odstrašujúceho účelu.

[58] Hoci základom tretej časti dohody o obchode a spolupráci, ako vysvetlil Súdny dvor v rozsudku Alchaster I (body 40 až 43), je spolupráca v oblasti trestného práva a presadzovania práva, tento kontextový prvok neobmedzuje výklad pojmu „trestný čin“ v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci na trestné činy formálne klasifikované podľa vnútroštátneho práva. Celkovým účelom tretej časti je definovať rozsah mechanizmu, t. j. spolupráce v trestných veciach, ale nie význam ochranných záruk, ktoré obsahuje. Tieto záruky sa preto môžu rozšíriť aj na sankcie, ktoré síce nie sú formálne definované ako trestné podľa domácej klasifikácie, ale majú trestnú povahu z dôvodu svojho účelu, prísnosti alebo odstrašujúceho charakteru.

[59] To je v súlade so širšou judikatúrou Súdneho dvora. V rozsudku zo 14. novembra 2013, Baláž (C-60/12, EU:C:2013:733, bod 35), Súdny dvor uviedol, že aby sa zabezpečila účinnosť rámcového rozhodnutia 2002/584, klasifikácia trestných činov členskými štátmi nie je rozhodujúca pri výklade ustanovení o právomoci v trestných veciach. Rovnako v rozsudku z 27. mája 2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, bod 77), Súdny dvor zdôraznil, že hoci právo EÚ neharmonizovalo hmotné ani procesné trestné právo, zásada *ne bis in idem* v článku 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9), zabraňuje beztrestnosti a podporuje právnu istotu. Poukázal na to, že ak nedošlo k harmonizácii, ustanovenia práva EÚ, ktoré výslovne neodkazujú na vnútroštátne právo, sa musia vykladať autonómne a jednotne vzhľadom na svoj kontext a ciele.

[60] Článok 524 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci stanovuje, že žiadne ustanovenie tretej časti nemení povinnosť dodržiavať základné práva vyjadrené v EDĽP a v prípade Európskej únie v Charte. To si vyžaduje, aby bol výklad článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci v súlade s týmito nástrojmi. Ak by teda vydávajúci štát mohol klasifikovať sankciu ako občianskoprávnu, aj keď má podľa štandardov EDĽP a Charty trestnú povahu, účinnosť článku 524 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci by bola narušená. Aby sa predišlo takémuto výsledku, pojem „trestný čin“ v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci sa musí vykladať autonómne v súlade s kritériami vyplývajúcimi z rozsudku Bonda, čo zabezpečí, že na každé správanie, ktoré vedie k obvineniu s trestnoprávnou podstatou, sa bude vzťahovať ochrana zásady špeciality.

73. Tvrdenie Komisie, podľa ktorého jej prístup chráni základné práva rovnako účinne bez potreby autonómnej definície „trestného činu“, prehliada skutočnosť, že samotná zásada špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci poskytuje základnú procesnú záruku na ochranu základných práv, ktorá zabezpečuje, že vykonávajúci súdny orgán presne definuje právne hranice potenciálneho pozbavenia slobody, ktoré povoľuje, čím zachováva právo na slobodu, účinnú súdnu ochranu a zásady zákonnosti a predvídateľnosti trestov. Ak by sa výklad „trestného činu“ ponechal na vnútroštátnu klasifikáciu, vykonávajúci orgán by stratil kontrolu nad hranicami poskytovanej ochrany, čím by bola vyžiadaná osoba vystavená potenciálnemu pozbaveniu slobody alebo trestu v súvislosti s konaním, ktoré nie je zahrnuté v rozhodnutí o odovzdaní. Autonómna definícia pojmu „trestný čin“, ktorá sa riadi kritériami vyplývajúcimi z rozsudku Bonda *a* je zameraná na to, či má sankcia, ktorú zahŕňa, trestnoprávnu povahu, je preto nevyhnutná na ochranu týchto základných práv. [61]

74. Pokiaľ ide o tvrdenie, že samotné znenie dohody o obchode a spolupráci podporuje širší výklad, treba uviesť, že ďalšie ustanovenia tretej časti, akými sú článok 598 písm. a), článok 600 písm. a) a článok 601 písm. d), výslovne odkazujú na „trestné stíhanie“ alebo „trestný čin… podľa trestného práva“ a jej článok 599 takto rámcuje pravidlo obojstrannej trestnosti. V článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci je ale použitý výraz „offence“ (trestný čin) bez ďalšej kvalifikácie. Vynechanie slova „criminal“ (trestný) naznačuje zámerné použitie širšieho pojmu „offence“, čo signalizuje širšiu pôsobnosť ochrany zásady špeciality. Znenia v iných jazykoch ako v anglickom jazyku ale nepotvrdzujú, že pojem „trestný čin“ v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci má za cieľ zahŕňať len trestné činy a iné druhy protiprávneho konania [62]. Jazykové znenia preto nie sú z tohto hľadiska jednoznačné a význam pojmu „offence“ (trestný čin) nemožno odvodiť len z jeho jazykového výkladu.

75. Pojem „trestný čin“ v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci sa musí teda chápať vo svetle kontextu a účelu tohto ustanovenia, ktorý môže odôvodňovať odlišné uplatnenie pojmu „trestný čin“ v rámci tejto dohody. Podľa dohody o obchode a spolupráci sa tento pojem môže v dvoch fázach systému odovzdávania osôb vykladať odlišne: môže byť klasifikovaný podľa vnútroštátneho práva na účely vydania zatykača v zmysle dohody o obchode a spolupráci, no môže sa vykladať autonómne pri uplatňovaní zásady špeciality v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci. Článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci teda funguje ako ochranná záruka, ktorá chráni odovzdanú osobu pred stíhaním, odsúdením alebo iným pozbavením slobody za „iné trestné činy“. Tento ochranný cieľ podporuje autonómny výklad pojmu „trestný čin“ v súlade s kritériami vyplývajúcimi z rozsudku Bonda, aby sa zabezpečilo, že záruka nemôže byť znehodnotená vnútroštátnymi právnymi klasifikáciami a aby sa zachovala súdržnosť a ochranný účel režimu odovzdávania osôb podľa dohody o obchode a spolupráci. [63]

[61] Pokiaľ ide o autonómne pojmy EDĽP, pozri LETSAS, G.: Autonomous concepts, conventionalism, and judicial discretion. In: A *Theory of Interpretation of the European Convention on Human Rights*. Vydanie online. Oxford: Oxford Academic, 2007, s. 37 – 57.

[62] V talianskom jazykovom znení sa v príslušných ustanoveniach odkazuje na pojem „reato“, ktorý sa zvyčajne používa v tomto právnom poriadku na označenie pojmu „trestný čin“.

[63] Chcem poukázať na to, že uplatňovanie klasifikácie vydávajúceho štátu podľa článku 625 ods. 3 písm. g) a článku 625 ods. 4 dohody o obchode a spolupráci sa môže ukázať ako problematické. Ak určité konanie, akým je pohŕdanie súdom v Spojenom kráľovstve, nie je podľa vnútroštátneho práva považované za „trestný čin“, nemožno žiadať súhlas po odovzdaní osoby, hoci výsledná sankcia by podľa autonómneho výkladu článku 625 ods. 2 mohla odovzdanie vylúčiť. Keďže tieto ustanovenia sa týkajú „trestných činov“ podliehajúcich odovzdaniu podľa hlavy VII tretej časti dohody o obchode a spolupráci, mechanizmus udeľovania súhlasu sa nemusí vzťahovať na donucovacie opatrenia, ktoré majú občianskoprávnu formu, ale trestnoprávnu povahu, čo znemožňuje vykonávajúcemu orgánu schváliť výsledné potenciálne pozbavenie slobody. Otázka, či je možné túto štrukturálnu medzeru vyplniť účelovým výkladom pojmu „trestný čin“ podľa článku 625 ods. 4 dohody o obchode a spolupráci, ktorý je v súlade s prístupom ochrany práv požadovaným článkom 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci, je otvorená výkladu.

76. Rovnaká logika platí aj pre tvrdenie týkajúce sa pravidla obojstrannej trestnosti. Írsko tvrdí, že požiadavka obojstrannej trestnosti uvedená v článku 599 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci ukazuje, že je potrebné vychádzať z vnútroštátneho práva vydávajúceho aj vykonávajúceho štátu, aby sa zistilo, či dané konanie predstavuje trestný čin na účely dohody. Podľa jeho názoru tak hlava VII tretej časti dohody o obchode a spolupráci vychádza z predpokladu, že len správanie klasifikované ako „trestné“ na území oboch štátov zapojených do postupu odovzdania osoby môže byť predmetom zatykača.

77. V tomto ohľade chcem poukázať na to, že článok 599 ods. 2 a článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci upravujú rôzne fázy postupu odovzdávania a slúžia na rôzne účely. Článok 599 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci, ktorý uplatňuje pravidlo obojstrannej trestnosti, sa týka prípustnosti odovzdania za správanie, ktoré je základom žiadosti o odovzdanie. Naopak, článok 625 ods. 2 je ochrannou zárukou, ktorá zabraňuje stíhaniu alebo inému pozbaveniu slobody za „iné trestné činy“ spáchané pred odovzdaním. Aby bola ochrana poskytnutá Chartou zaručená a účinná, zásada špeciality požaduje autonómny výklad pojmu „trestný čin“ podľa kritérií vyplývajúcich z rozsudku Bonda.[64]

2) Trestné činy zahrnuté v zatykači

78. Zásada špeciality stanovená v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci zaručuje právo nebyť stíhaný, odsúdený alebo inak pozbavený slobody za iný trestný čin spáchaný pred odovzdaním, než je ten, za ktorý bola osoba odovzdaná. Podľa formulácie tohto ustanovenia založenej na trestnom čine[65] by pohŕdanie súdom v občianskoprávnom konaní za normálnych okolností predstavovalo trestný čin odlišný od podvodu, keďže zahŕňa samostatnú právnu charakteristiku a chráni rozdielne záujmy. Preto by v prípade stíhania, odsúdenia alebo zadržania osoby za pohŕdanie súdom bez súhlasu dožiadaného štátu *prima facie* došlo k porušeniu zásady špeciality. Naopak, zásada špeciality by nebola porušená, keby bolo údajné pohŕdanie súdom občianskoprávnej povahy úzko a implicitne späté so správaním predstavujúcim údajný podvod, za ktorý bol vydaný zatykač.

3. Zásada špeciality v praxi

a) Namietanie pred odovzdaním osoby

79. Ako je vysvetlené v rozsudku Alchaster I, vykonávajúci súdny orgán musí *ex ante* vykonať posúdenie zlučiteľnosti odovzdania so základnými právami podľa článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci. Z toho vyplýva, že ak existuje opodstatnené riziko porušenia zásady špeciality, vykonávajúci súdny orgán nemôže túto obavu jednoducho ignorovať na základe toho, že postup udeľovania súhlasu podľa článku 625 ods. 4 dohody o obchode a spolupráci sa uplatní až po odovzdaní.

[64] Čo sa týka tvrdenia Komisie, že neexistuje „nevyhnutná potreba“ teleologického výkladu pojmu „trestný čin“, pretože Charta sa uplatňuje v každom prípade, treba zdôrazniť, že uplatniteľnosť Charty a rozsah jej procesnej vynútiteľnosti sú odlišné otázky. Kým Charta zaručuje práva, zásada špeciality ich zaručuje z procesného hľadiska. Iba autonómnym výkladom pojmu „trestný čin“ podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci môže vykonávajúci orgán určiť, či je stíhanie, odsúdenie alebo pozbavenie slobody po odovzdaní mimo rozsahu oprávneného pozbavenia slobody – toto určenie je nevyhnutné na účinnosť článku 47 a článku 49 ods. 1 Charty. Charta sama osebe nemôže nahradiť procesné záruky, ktoré majú jej ochranu urobiť konkrétnou a vymáhateľnou.

[65] Článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci si zachováva tradičnú formuláciu založenú na trestnom čine (a nie na správaní), pričom sa zameriava na to, či je osoba stíhaná, odsúdená alebo pozbavená slobody za iný trestný čin, než za ktorý bolo povolené jej odovzdanie.

80. Ak posúdenie vykonávajúceho súdneho orgánu odhalí skutočné riziko, že osoba bude stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody za trestné činy, ktoré nie sú základom jej odovzdania, môže dôjsť k porušeniu základných procesných záruk tejto osoby. Dokonca aj v prípadoch potenciálnych, a nie skutočných porušení týchto záruk článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci stanovuje, že vykonávajúci súdny orgán musí zabezpečiť, aby osoba nebola vystavená svojvoľnému stíhaniu alebo pozbaveniu slobody. Preto musí vykonávajúci súdny orgán podniknúť kroky na odstránenie tohto rizika, skôr než povolí odovzdanie.

81. Práve vtedy sa stáva relevantným článok 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci v spojení s jej článkom 613 ods. 2. Toto ustanovenie oprávňuje vykonávajúci súdny orgán požadovať ako podmienku odovzdania osoby od vydávajúceho štátu primerané záruky. Týmto spôsobom sa zásada špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci a možnosť žiadať doplnkové informácie podľa článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci uplatnia spoločne. Zásada špeciality definuje hmotnoprávnu ochranu, zatiaľ čo požadovanie doplnkových informácií poskytuje procesný mechanizmus, ktorým môže vykonávajúci súdny orgán túto ochranu zabezpečiť vopred.

b) Právo jednotlivca odvolávať sa na zásadu špeciality

82. Treba poukázať na to, že zásada špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci vyvoláva odlišné právne účinky pre každého zúčastneného. Pre vykonávajúci štát táto zásada zabezpečuje zachovanie kontroly nad rozsahom správania, v súvislosti s ktorým povoľuje odovzdanie osoby, a to tým, že jeho súdny orgán môže v jednotlivých prípadoch súhlas odmietnuť, čím si zachováva zvrchovanosť. Pre vydávajúci štát zásada ukladá povinnosť rešpektovať hranice rozhodnutia o odovzdaní: pokiaľ sa vyžiadaná osoba tejto ochrany nevzdala, vydávajúci štát sa musí zdržať stíhania, odsúdenia alebo zadržania osoby za „iné trestné činy“, požiadať vykonávajúci štát o súhlas alebo vydať nový zatykač. Pre odovzdanú osobu zásada zaručuje právo nebyť stíhaný, odsúdený alebo inak pozbavený slobody v súvislosti so správaním mimo rozsahu toho, za ktoré bolo odovzdanie schválené, čím sa zabezpečuje právna istota a ochrana pred svojvoľným zbavením slobody.

83. Treba poukázať na to, že zásada špeciality je formulovaná jasne, prísne a obmedzujúco („odovzdaná osoba sa… nemôže trestne stíhať, odsúdiť alebo inak pozbaviť slobody“). Preto podľa môjho názoru článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci stanovuje jasnú záruku (hoci podlieha určitým výnimkám),[66] že odovzdaná osoba nebude vykonávajúcim štátom stíhaná, odsúdená ani inak pozbavená slobody za iný trestný čin spáchaný pred odovzdaním, než je ten, v súvislosti s ktorým bolo jej odovzdanie povolené.[67]

84. Vzhľadom na jasné a presné znenie článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci v spojení s týmito obmedzeniami a výslovne definovanými výnimkami, ako aj s výslovným uznaním práv odovzdanej osoby existuje silný argument, že spĺňa prah na stanovenie ochrany ako otázky základných práv EÚ.

[66] Pozri body 37 a 47 až 54 vyššie.

[67] Tieto výnimky zahŕňajú (i) súhlas vykonávajúceho súdneho orgánu; (ii) vzdanie sa uplatnenia zásady zo strany odovzdanej osoby podľa článku 611 ods. 1 a 2 dohody o obchode a spolupráci, pokiaľ k nemu dôjde dobrovoľne a pri plnom uvedomení si následkov, a (iii) možnosť predpokladaného súhlasu prostredníctvom oznámení podľa článku 625 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci, pokiaľ ju vykonávajúci orgán v konkrétnom prípade výslovne nevylúči.

85. Preto právne účinky tohto ustanovenia nie sú obmedzené len na medzištátne záväzky, ale rozširujú sa na stanovenie vymáhateľných práv, ktoré majú priamy účinok v rámci právneho poriadku EÚ a ktorých sa možno priamo domáhať na súdoch.

86. Hoci sa však na článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci možno podľa práva EÚ odvolávať na súdoch členských štátov, ako je uvedené vyššie,[68] v rámci Spojeného kráľovstva nemá priamy účinok. To však neznamená, že odovzdaná osoba nemá v danom štáte súdnu ochranu, ale že taká ochrana závisí od vnútroštátneho práva a nemôže byť priamo založená na dohode o obchode a spolupráci. Z toho vyplýva, že vo fáze odovzdania musia samotné súdy EÚ zabezpečiť dodržanie zásady špeciality a v prípade potreby požadovať dodatočné záruky podľa článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci, lebo práve vtedy je možné zaručiť dodržiavanie článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci v rámci samotného právneho poriadku EÚ.

c) Hmotnoprávne a procesné vynucovanie

87. Procesné porušenie práv jednotlivca nastáva, ak jednotlivec nemá účinný prostriedok na to, aby sa dovolával zásady špeciality alebo napadol jej porušenie. Napríklad, ak sa osoba musí spoliehať výlučne na diplomatickú ochranu vykonávajúceho štátu a nemá oprávnenie podať žalobu na súdy vydávajúceho štátu, ochrana základných práv sa stáva čisto teoretickou. Krátky komparatívny pohľad na vnútroštátne právne systémy navyše ukazuje, že vnútroštátne súdy vo všeobecnosti overujú, či má daná osoba možnosť dovolávať sa zásady špeciality, čím sa potvrdzuje jej povaha jednotlivcami vymáhateľnej záruky.[69] Ak teda osoba má možnosť namietať údajné porušenie zásady špeciality zo strany vydávajúceho štátu, vykonávajúci súdny orgán môže uskutočniť odovzdanie, pretože základné práva jednotlivca budú v tomto právnom systéme naďalej účinne chránené.[70]

88. Rovnako treba vychádzať z toho, že podľa dohody o obchode a spolupráci obsah zásady špeciality (hmotnoprávne dodržiavanie) a schopnosť vynútiť ju (procesný prístup k spravodlivosti) sú nevyhnutné na zabezpečenie zlučiteľnosti so štandardmi základných práv vyplývajúcimi z Charty. Ak je ktorýkoľvek z týchto rozmerov neistý, vykonávajúci súdny orgán nemôže uskutočniť odovzdanie osoby. Má povinnosť posúdiť predvídateľnú situáciu vyžiadanej osoby v Spojenom kráľovstve.

89. V praxi z rozsudku Alchaster I vyplýva, že hoci článok 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci výslovne neodkazuje na odmietnutie odovzdania tam, kde sú záruky nedostatočné, ochrana by stratila účinnosť, ak by bol zatykač vykonaný v prípadoch, keď nie sú poskytnuté

[68] Pozri bod 37 vyššie. Na Súdnom dvore bolo preukázané, že jednotlivci sa na súdoch Spojeného kráľovstva nemôžu odvolávať na toto ustanovenie ako na normu medzinárodnej dohody. Naopak, Írsko poukázalo na to, že zásada špeciality sa v Spojenom kráľovstve uplatňuje iba prostredníctvom vnútroštátnych právnych predpisov, t. j. Extradition Act 2003 (zákon o vydávaní osôb z roku 2003).

[69] Pozri uznesenie Bundesverfassungsgericht citované v poznámke pod čiarou 50 vyššie, kde tento súd v bode 60 uviedol, že odopretie individuálnej súdnej ochrany je v rozpore s článkom 19 ods. 4 Grundgesetz (Základný zákon), ktorý zaručuje prístup k účinnému opravnému prostriedku v situáciách, keď sa samotná vydaná osoba nemôže dovolávať zásady špeciality, ako je to v Spojených štátoch amerických po rozhodnutí Spojené štáty *v.* Suarez [rozsudok U.S. Court of Appeals, Second Circuit (Odvolací súd USA, druhý obvod), č. 14-2378-cr, 30. jún 2015]. Podobne Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska) obmedzuje posúdenie prípustnosti vydania osôb z Holandska do inej krajiny len na prípady, kde: a) sa zdá, že dotknutá osoba by bola vystavená „flagrantnému porušeniu“ svojich práv, a b) bolo dostatočne preukázané, že po odovzdaní osoba nebude mať k dispozícii „prostriedok právnej nápravy“ v súvislosti s týmto porušením [rozsudok Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska) zo 7. septembra 2004 (00760/04 U, NL:HR:2004:AP1534)].

[70] Pozri v tomto zmysle rozsudok Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska) z 26. septembra 2023 (23/01346 U, NL:HR:2023:1315).

záruky. Preto podľa tohto ustanovenia vykonávajúci súdny orgán „pred tým, ako rozhodne o vykonaní zatýkacieho rozkazu“, má právomoc – a povinnosť[71] – pozastaviť odovzdanie osoby, ak pretrváva ohrozenie základných práv.[72]

90. Podľa tohto rozsudku musí vykonávajúci súdny orgán zohľadniť všeobecný právny rámec a prax v Spojenom kráľovstve, pokiaľ ide o dodržiavanie zásady špeciality, ako aj individuálne okolnosti veci – vrátane akýchkoľvek náznakov, že by osoba mohla byť stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody za iné trestné činy než tie, ktoré sú uvedené v rozhodnutí o odovzdaní. Ak po tomto preskúmaní pretrvávajú závažné dôvody, na ktorých možno založiť presvedčenie, že porušenie zásady špeciality je pravdepodobné, tento orgán musí pred povolením odovzdania buď žiadať primerané záruky od vydávajúceho štátu, alebo, ak tieto záruky chýbajú alebo sú nedostatočné, úplne odmietnuť odovzdanie.[73] Najmä v bode 78 rozsudku Alchaster I Súdny dvor poukazuje na to, že vykonávajúci súdny orgán, ktorý má rozhodnúť o zatykači vydanom na základe dohody o obchode a spolupráci, nemôže nariadiť odovzdanie vyžiadanej osoby, ak sa po konkrétnom a presnom preskúmaní situácie tejto osoby domnieva, že existujú platné dôvody domnievať sa, že v prípade odovzdania do Spojeného kráľovstva by uvedená osoba bola vystavená skutočnému ohrozeniu ochrany svojich základných práv.

d) Obmedzenia a podmienky odvolávania sa na zásadu špeciality

91. Právo odvolávať sa na zásadu špeciality v konaní pred odovzdaním nie je neobmedzené. Samotný článok 625 dohody o obchode a spolupráci stanovuje určité podmienky, v rámci ktorých sa naň možno odvolávať. Po prvé, ako som uviedla vyššie,[74] práva sa je možné vzdať v súlade s článkom 611 ods. 1 a 2 dohody o obchode a spolupráci. Po druhé článok 625 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci umožňuje stranám oznámiť Osobitnému výboru, že sa predpokladá existencia súhlasu so stíhaním za iné trestné činy, pokiaľ vykonávajúci súdny orgán v danom prípade nerozhodne inak. Tento mechanizmus si vyžaduje, aby bol vykonávajúci súdny orgán obozretný, keď sa jednotlivec dovoláva zásady špeciality, keďže predpokladaný súhlas sa nemôže automaticky uplatniť v prípade opodstatnených námietok. Po tretie musí byť odvolávanie sa na túto zásadu podložené opodstatneným rizikom: vykonávajúci súdny orgán nie je povinný zaoberať sa hypotetickými alebo špekulatívnymi tvrdeniami, ale iba dôveryhodnými dôkazmi, že jednotlivec môže byť stíhaný, odsúdený alebo inak pozbavený slobody za trestné činy, v súvislosti s ktorými nebolo povolené odovzdanie.

92. Tieto podmienky spoločne zabezpečujú, že zásada špeciality sa neuplatní nad rámec svojej zamýšľanej pôsobnosti, pričom sa zachováva účinnosť článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci ako základnej procesnej záruky. Zabezpečujú, že odvolávanie sa na zásadu zostane vyváženým mechanizmom: prístupným jednotlivcovi, ak je sloboda skutočne ohrozená, ale štruktúrovaným tak, aby bol v súlade s mechanizmom odovzdávania podľa dohody o obchode a spolupráci.

[71] Pozri článok 625 ods. 4 poslednú vetu dohody o obchode a spolupráci, kde je použité slovo „musí“, čo znamená, že vykonávajúci súdny orgán nemôže konať bez záruk uvedených v článku 604 dohody o obchode a spolupráci.

[72] Pozri v tomto zmysle body 76 a 77 rozsudku Alchaster I. Tento výklad je posilnený znením tohto ustanovenia, ktoré, ako je uvedené v bode 74, požaduje, aby vykonávajúci súdny orgán získal „pred tým, ako rozhodne o vykonaní zatykača,… ďalšie záruky, pokiaľ ide o zaobchádzanie s vyžiadanou osobou po jej odovzdaní“, čo potvrdzuje, že musí posúdiť – a v prípade potreby odmietnuť – vykonanie zatykača tam, kde sú tieto záruky nedostatočné.

[73] Rozsudok Alchaster I (body 78, 83 až 91 a 98).

[74] Pozri bod 82 vyššie.

4. Predbežný záver

93. Zásada špeciality podľa článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci predstavuje základnú procesnú záruku, ktorá zabezpečuje, že odovzdaná osoba nebude stíhaná, odsúdená ani inak pozbavená slobody za iné trestné činy než tie, za ktoré vykonávajúci súdny orgán povolil odovzdanie. Dohoda o obchode a spolupráci je súčasťou práva EÚ, čo znamená, že jej výklad musí byť v súlade s Chartou, najmä s jej článkom 6, článkom 47 a článkom 49 ods. 1, ktoré chránia právo na slobodu, účinnú súdnu ochranu a zákonnosť a predvídateľnosť trestov. Pojem „trestný čin“ v článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci teda nemožno vykladať výlučne podľa klasifikácie používanej vydávajúcim štátom, ale musí mať autonómny výklad, určený na základe kritérií vyplývajúcich z rozsudku Bonda: najmä povaha trestného činu, jeho vnútorný charakter a prísnosť trestu. Keďže článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci predstavuje vymáhateľné právo v rámci právneho poriadku EÚ, jednotlivec musí mať možnosť odvolávať sa naň pri namietaní voči povoleniu odovzdania. V prípade hmotnoprávneho alebo procesného porušenia zásady špeciality musí vykonávajúci súdny orgán zasiahnuť podľa článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci s cieľom pozastaviť alebo znemožniť odovzdanie osoby, keďže bez hmotnoprávneho dodržania alebo procesnej vymáhateľnosti zásady špeciality by bolo odovzdanie nezlučiteľné s Chartou.

94. Preto navrhujem, aby Súdny dvor v odpovedi na prvé štyri otázky rozhodol, že článok 604 písm. c) a článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci v spojení s článkom 6, článkom 47 a článkom 49 ods. 1 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že zásada špeciality predstavuje vymáhateľnú základnú procesnú záruku, ktorej porušenie alebo pravdepodobné porušenie, posudzované vzhľadom na pojem „trestný čin“, ktorý je autonómne definovaný, s ohľadom na právnu klasifikáciu podľa vnútroštátneho práva, vnútornú povahu trestného činu a prísnosť trestu, si vyžaduje, aby vykonávajúci súdny orgán podmienil odovzdanie osoby primeranými zárukami od vydávajúceho štátu, že odovzdaná osoba nebude stíhaná, odsúdená ani inak pozbavená slobody za iné trestné činy, než za ktoré bola odovzdaná.

C. Piata otázka

95. Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci vykladať v tom zmysle, že vylučuje odovzdanie vyžiadanej osoby, ktorá bola odsúdená na šesť mesiacov odňatia slobody za pohŕdanie súdom, keď odovzdanie nie je požadované na účely výkonu tohto trestu, lebo vydávajúci štát klasifikuje pohŕdanie súdom ako občianskoprávnu, a nie trestnoprávnu záležitosť.

96. Po prvé pri posudzovaní námietky pred odovzdaním, ktorú vzniesli odvolatelia, musí vykonávajúci súdny orgán určiť, či dané správanie alebo sankcia, napríklad pohŕdanie súdom, patrí do pôsobnosti článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci. To si vyžaduje nezávislé posúdenie na základe kritérií vyplývajúcich z rozsudku Bonda.[75] Skutočnosť, že sankcia za takéto konanie zahŕňa pozbavenie slobody, napríklad vo forme šesťmesačného odňatia slobody, silne naznačuje, že má trestnoprávnu povahu na účely článku 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci bez ohľadu na to, ako ju klasifikuje vydávajúci štát.

[75] Pozri body 71 až 77 vyššie.

97. Po druhé, ak vykonávajúci súdny orgán rozhodne, že správanie alebo sankcia má trestnoprávnu povahu, musí na základe objektívnych, spoľahlivých a konkrétnych informácií určiť, či existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že osoba bude po odovzdaní čeliť za takéto konanie stíhaniu, odsúdeniu alebo inému pozbaveniu slobody v rozpore s článkom 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci.

98. Ak zásada špeciality neexistuje, je neúčinná alebo sa na ňu jednotlivci nemôžu odvolávať – čo môže nastať, keď vydávajúci štát považuje určité správanie (napríklad občianskoprávne pohŕdanie súdom) za nepatriace do trestnej sféry –, už tento faktor naznačuje štrukturálne riziko porušenia článku 625 ods. 2 a článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci v spojení s článkom 6, článkom 47 a článkom 49 ods. 1 Charty. Ak právo vydávajúceho štátu výslovne vylučuje takéto správanie a súvisiace sankcie z ochrany zásady špeciality, riziko sa namiesto hypotetického stáva istým.

99. Po tretie, ak sa zistí takéto riziko, pred povolením odovzdania musí orgán formálne požiadať vydávajúci štát o primerané záruky podľa článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci. Vykonávajúci súdny orgán potom musí posúdiť, či sú ponúknuté záruky dostatočné v tom zmysle, že vylučujú riziko pozbavenia slobody za konanie, ktoré nie je uvedené v zatykači. Ak záruky eliminujú riziko, môže byť odovzdanie povolené. Ak záruky chýbajú, sú nejasné alebo nedostatočné, vykonávajúci orgán musí odovzdanie pozastaviť, kým nebudú poskytnuté uspokojivé záruky. V krajnom prípade musí odovzdanie odmietnuť, ak takéto záruky naďalej chýbajú alebo sú nedostatočné. [76]

100. V tejto súvislosti je v rámci režimu odovzdávania osôb podľa dohody o obchode a spolupráci nevyhnutná spolupráca medzi vykonávajúcim súdnym orgánom a orgánmi vydávajúceho štátu. V praxi môže mať takáto spolupráca podobu súdneho dialógu a výmeny informácií podľa článku 604 písm. c), čo umožňuje vykonávajúcemu súdnemu orgánu žiadať od vydávajúceho štátu vysvetlenie alebo záruky, pokiaľ ide o rozsah trestných činov, platné procesné záruky alebo rešpektovanie zásady špeciality. Ak pretrvávajú pochybnosti, vydávajúci štát môže poskytnúť formálne záruky týkajúce sa konkrétnych otázok, akou sú limity stíhania alebo dostupnosť účinných prostriedkov nápravy. Tento proces umožňuje obom orgánom nájsť rovnováhu medzi právami jednotlivca a verejným záujmom na účinnom výkone spravodlivosti, čím sa zabezpečí, že odovzdanie sa môže uskutočniť až po poskytnutí primeraných záruk. Následne môže byť vykonávajúci súdny orgán nútený posúdiť, či dodatočné záruky spĺňajú požiadavky článku 47 Charty, pričom zároveň zohľadní právo obetí na spravodlivosť. [77]

101. Tento prístup zabezpečuje, že článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci funguje ako účinná a vymáhateľná ochrana proti neoprávnenému stíhaniu alebo pozbaveniu slobody. Je to v súlade s článkom 47 a článkom 49 ods. 1 Charty, ktoré požadujú, aby konanie o odovzdaní podľa dohody o obchode a spolupráci bolo zákonné a predvídateľné a poskytovalo účinnú súdnu ochranu.

[76] Pozri bod 90 vyššie.

[77] Pokiaľ ide o otázku povinnosti spolupracovať a práva obetí, pozri napríklad rozsudok Güzelyurtlu a i. v. Cyprus a Turecko (CE:ECHR:2019:0129JUD003692507, body 232 – 236), kde ESĽP uviedol, že článok 2 EDĽP (právo na život) môže vytvoriť obojstrannú povinnosť spolupráce medzi štátmi pri vyšetrovaní nezákonných usmrtení s cieľom objasniť okolnosti zabitia a priviesť páchateľov pred spravodlivosť. Keďže táto povinnosť je povinnosťou prostriedkov, a nie výsledku, štáty musia prijať všetky primerané kroky dostupné v rámci existujúcich nástrojov spolupráce. Vychádzajúc z tohto rozsudku ESĽP v rozsudku z 9. júla 2019, Romeo Castaño v. Belgicko (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117, body 79 – 92), v podstate analyzuje, či odmietnutie spolupráce zo strany Belgicka neoprávnene narušilo procesné práva sťažovateľov podľa článku 2 EDĽP. ESĽP uznáva, že riziko porušenia článku 3 EDĽP (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) môže byť dôvodom na odmietnutie odovzdania osoby, ale zdôrazňuje, že takéto riziko musí mať dostatočne individualizovaný skutkový základ.

102. Nakoniec by som mala poukázať na to, že vnútroštátny súd uviedol, že je preukázané, že odvolateľom bol v konaní na súde vydávajúceho štátu vo veci príkazov na obmedzenie nakladania s majetkom poskytnutý plný rozsah procesnej ochrany zaručenej článkami 6 a 13 EDĽP. Konanie viedol nezávislý a nestranný súd, boli im oznámené obvinenia, boli informovaní o čase a mieste pojednávania, mali právnych zástupcov a mali právo na odvolanie. Okrem toho mali odvolatelia prístup k účinnému prostriedku nápravy vo vydávajúcom štáte, keďže mali právo napadnúť rozsudok prostredníctvom odvolacieho konania. Zo spisu však vyplýva, že odvolatelia boli odsúdení za pohŕdanie súdom v neprítomnosti. Táto okolnosť, ktorú musí overiť vnútroštátny súd, môže byť podstatná, keďže vyvoláva samostatnú otázku týkajúcu sa ich práva byť prítomný na konaní a brániť sa. Aj keď predchádzajúce konanie spĺňalo záruky podľa článkov 6 a 13 EDĽP, uloženie trestu v neprítomnosti si vyžaduje preskúmanie, či boli odvolatelia o pojednávaní účinne informovaní a či po odovzdaní majú vo vydávajúcom štáte právo na opätovné konanie alebo rovnocenný prostriedok nápravy.

103. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy sa domnievam, že článok 604 písm. c) a článok 625 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci v spojení s článkom 6, článkom 47 a článkom 49 ods. 1 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že odovzdanie vyžiadanej osoby, ktorá bola odsúdená na šesť mesiacov odňatia slobody za pohŕdanie súdom, ak takéto odovzdanie nie je žiadané na účely výkonu tohto trestu na základe toho, že takéto pohŕdanie má podľa práva vydávajúceho štátu občianskoprávnu povahu, je nezlučiteľné s právom EÚ, pokiaľ má podľa vykonávajúceho súdneho orgánu toto pohŕdanie v podstate trestnoprávnu povahu a existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že po odovzdaní osoby by došlo k hmotnoprávnemu alebo procesnému porušeniu zásady špeciality, keďže osoba by bola pozbavená slobody v rozpore so zásadou špeciality alebo by sa táto osoba nemohla dovolávať zásady špeciality; pričom vykonávajúci súdny orgán je povinný pred povolením odovzdania získať od vydávajúceho štátu primerané dodatočné záruky, že osoba nebude za toto pohŕdanie stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody, a v opačnom prípade musí odovzdanie odmietnuť.

VI. Návrh

104. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko), takto:

Článok 604 písm. c) a článok 625 ods. 2 Dohody o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej v spojení s článkom 6, článkom 47 a článkom 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

1. Zásada špeciality predstavuje vymáhateľnú základnú procesnú záruku, ktorej porušenie alebo pravdepodobné porušenie, posudzované vzhľadom na pojem „trestný čin“, ktorý je autonómne definovaný, s ohľadom na právnu klasifikáciu podľa vnútroštátneho práva, vnútornú povahu trestného činu a prísnosť trestu, si vyžaduje, aby vykonávajúci súdny orgán podmienil odovzdanie osoby primeranými zárukami od vydávajúceho štátu, že odovzdaná osoba nebude stíhaná, odsúdená ani inak pozbavená slobody za iné trestné činy, než za ktoré bola odovzdaná.

2. Odovzdanie vyžiadanej osoby, ktorá bola odsúdená na šesť mesiacov odňatia slobody za pohŕdanie súdom, ak takéto odovzdanie nie je žiadané na účely výkonu tohto trestu na základe toho, že takéto pohŕdanie má podľa práva vydávajúceho štátu občianskoprávnu povahu, je nezlučiteľné s právom EÚ, pokiaľ má podľa vykonávajúceho súdneho orgánu toto pohŕdanie v podstate trestnoprávnu povahu a existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že po odovzdaní osoby by došlo k hmotnoprávnemu alebo procesnému porušeniu zásady špeciality, keďže osoba by bola pozbavená slobody v rozpore so zásadou špeciality; pričom vykonávajúci súdny orgán je povinný pred povolením odovzdania získať od vydávajúceho štátu primerané dodatočné záruky, že osoba nebude za toto pohŕdanie stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody, a v opačnom prípade musí odovzdanie odmietnuť.